EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 22.7.2024.
COM(2024) 305 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

attiecībā uz to, kā darbojas Regula (ES) Nr. 912/2014 par finansiālo atbildību, kura saistīta ar ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršanu saskaņā ar starptautiskiem nolīgumiem, kuros Eiropas Savienība ir puse

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

attiecībā uz to, kā darbojas Regula (ES) Nr. 912/2014 par finansiālo atbildību, kura saistīta ar ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršanu saskaņā ar starptautiskiem nolīgumiem, kuros Eiropas Savienība ir puse

1. Ievads

Eiropas Parlaments un Padome 2014. gada 23. jūlijā pieņēma Regulu (ES) Nr. 912/2014, ar ko izveido sistēmu tādas finansiālās atbildības noregulējumam, kura saistīta ar ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršanas šķīrējtiesām, kas izveidotas ar starptautiskiem nolīgumiem, kuros Eiropas Savienība ir puse ("Finansiālās atbildības regula"). Finansiālās atbildības regulas juridiskais pamats ir LESD 207. pants par kopējo tirdzniecības politiku, kura ietver arī ārvalstu tiešos ieguldījumus.

Komisija ir Savienības iestāde, kas atbild par Finansiālās atbildības regulas administrēšanu. Komisijas atbildīgais dienests ir Tirdzniecības ģenerāldirektorāts; Juridiskais dienests atbild par Savienības pārstāvēšanu strīdu izšķiršanas procesā un iespējamos turpmākos tiesvedības posmos.

Finansiālās atbildības regulā ir izklāstīti kritēriji atbildētāja statusa noteikšanai un finansiālās atbildības sadalīšanai starp Savienību un dalībvalstīm attiecībā uz attieksmi, kuras rezultātā papildus ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršanas procesam var tikt piespriesta naudas kompensācija.

Parasti finansiālo atbildību attiecina uz to vienību, kas ir atbildīga par attieksmi, kuras dēļ piespriež kompensāciju. Tas nozīmē, ka Savienība uzņemas finansiālo atbildību, ja attiecīgo attieksmi ir pieļāvusi kāda Savienības iestāde, struktūra, aģentūra vai birojs, savukārt dalībvalsts uzņemas finansiālo atbildību, ja attiecīgo attieksmi ir pieļāvusi dalībvalsts. Tomēr, ja dalībvalsts rīkojas tā, kā tas prasīts ES tiesību aktos, piemēram, transponējot ES direktīvu, Savienība uzņemas finansiālo atbildību, ciktāl attiecīgā attieksme ir prasīta ES tiesību aktos.

Attiecībā uz atbildētāja statusu noteikums ir tāds, ka parasti puse, kas uzņemas finansiālo atbildību, ir arī atbildētāja strīdā. Tomēr ir īpaši apstākļi, kuros Savienība rīkojas kā atbildētāja pat tad, ja finansiālo atbildību daļēji vai pilnībā uzņemas dalībvalsts. Tā ir, piemēram, gadījumā, ja dalībvalsts pieprasa, lai Savienība rīkojas kā atbildētāja (piemēram, ņemot vērā strīdā nepieciešamās īpašās zināšanas un pieredzi); lieta attiecas arī uz dalībvalsts pieļautu attieksmi un šāda attieksme ir prasīta ES tiesību aktos; līdzīgai attieksmei piemēro PTO strīdu izšķiršanas procesu un tas ir nepieciešams, lai nodrošinātu saskaņotu argumentāciju.

Finansiālās atbildības regulā ir izklāstīti noteikumi, kuru mērķis ir nodrošināt, ka tad, ja Savienība rīkojas kā atbildētāja lietās, kas saistītas ar dalībvalsts pieļautu attieksmi, attiecīgā dalībvalsts un Savienība cieši sadarbojas strīda izšķiršanas procesā atbilstīgi lojālas sadarbības principam, kas noteikts Līguma par Eiropas Savienību 4. panta 3. punktā. Tas ietver attiecīgās dalībvalsts interešu aizstāvību un aizsardzību, savlaicīgu apmaiņu ar informāciju un attiecīgiem dokumentiem, regulāras konsultācijas un dalību delegācijā saistībā ar procesu.

Finansiālās atbildības regulā ir izklāstītas arī procedūras, saskaņā ar kurām dalībvalstis un Komisija vienojas par tiesāšanās izdevumu un piespriesto naudas kompensāciju maksāšanu, lai nodrošinātu, ka ES līdzekļi pat īslaicīgi netiek nepamatoti apgrūtināti. Jo īpaši Komisijai

un attiecīgajai dalībvalstij ir jāvienojas par izdevumu periodisku maksāšanu un kompensācijas samaksu. Ja attiecīgā dalībvalsts nepiekrīt uzņemties finansiālu atbildību, Komisija var pieprasīt minētajai dalībvalstij iemaksāt Savienības budžetā attiecīgās summas kopā ar piemērojamajiem procentiem.

Visbeidzot, Finansiālās atbildības regulā ir noteiktas procedūras un prasības izlīguma panākšanai lietās, kurās izlīgums ir Savienības interesēs. Lietās, kuras attiecas vienīgi uz Savienības finansiālo atbildību, lēmumu par izlīgumu pieņem Komisija. Ja lieta attiecas arī uz attieksmi, kuru pieļāvusi dalībvalsts, izlīguma panākšanai vai nu ir nepieciešama dalībvalsts piekrišana, vai lēmumu par izlīgumu var pieņemt Komisija, ja šādam izlīgumam nav nekādas ietekmes uz attiecīgās dalībvalsts finansēm vai budžetu.

Dažādos strīda posmos Finansiālās atbildības regula uzliek Komisijai informācijas sniegšanas pienākumu attiecībā pret Eiropas Parlamentu un Padomi, piemēram, ja tā no trešās valsts prasītāja saņem pieprasījumu sākt apspriešanos vai paziņojumu par nolūku sākt strīda izšķiršanas procesu.

2. Finansiālās atbildības regulas pašreizējā piemērošanas joma

Finansiālās atbildības regulu piemēro tādiem ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršanas procesiem, kurus ir ierosinājis trešās valsts prasītājs un kurus veic saskaņā ar nolīgumiem, kuros Savienība ir puse. Pašlaik, kamēr nav ratificēti un stājušies spēkā nolīgumi, kuros iekļauts ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršanas mehānisms, piemēram, divpusējie nolīgumi ar Kanādu (*CETA*), Singapūru, Vjetnamu un Čīli, Finansiālās atbildības regulu faktiski piemēro vienīgi ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršanas lietām, kas ierosinātas pret ES saskaņā ar Enerģētikas hartas nolīgumu (EHN).

3. Lietas, kas ierosinātas pret Savienību saskaņā ar Enerģētikas hartas nolīgumu

Līdz šim saskaņā ar Enerģētikas hartas nolīgumu ir ierosināti divi ieguldījumu strīdu izšķiršanas procesi pret Savienību. Šie procesi pašlaik vēl nav pabeigti. Turklāt saskaņā ar EHN 26. pantu Savienība ir saņēmusi dažus pieprasījumus sākt apspriešanos, taču pagaidām tie vēl nav nonākuši līdz oficiālai izskatīšanai šķīrējtiesā. Visi šie procesi ir sīkāk aprakstīti turpmāk.

a. *Prosisa* un *Risteel Corporation* prasījumi, kas saistīti ar Spānijas atbalsta shēmu atjaunīgajiem energoresursiem (2015. gads)

Saskaņā ar EHN 26. pantu Komisija 2015. gadā saņēma divus pieprasījumus sākt apspriešanos, proti, no Šveices uzņēmuma *Prosisa AG* un Nīderlandes uzņēmuma *Risteel Corporation BV*. Komisija saskaņā ar Finansiālās atbildības regulas 4. un 7. pantu informēja Eiropas Parlamentu un Padomi 2015. gada 7. oktobrī.

Abi uzņēmumi bija veikuši ieguldījumus fotoelementu un vēja enerģijas nozarē un atjaunīgo energoresursu enerģijas ražošanā no biomasas Spānijas teritorijā, un to prasījumi bija saistīti ar Spānijas lēmumu veikt grozījumus atjaunīgo energoresursu enerģijas atbalsta shēmā. Vienlaikus uzņēmumi bija sākuši procesu arī pret Spāniju. Būtībā tie apgalvoja, ka Komisija ir pārkāpusi EHN 10. pantā noteikto vienlīdzīgas un taisnīgas attieksmes principu, iejaucoties saskaņā ar EHN izveidotu šķīrējtiesu darbā un apgalvojot, ka EHN nepiemēro attiecībām starp kādu ES dalībvalsti un ieguldītāju no citas ES dalībvalsts.

Apspriešanās starp ieguldītājiem un Komisiju saskaņā ar EHN 26. panta 1. punktu notika 2015. gada 1. decembrī. Komisija paskaidroja, ka, pēc tās domām, nav atbilstoša juridiskā pamata, kas ļautu uzņēmumiem turpināt strīdu pret Savienību.

Uzņēmumi neturpināja uzturēt prasījumus pret ES.

b. *Nord Stream 2* prasījumi, kas saistīti ar grozījumiem Gāzes direktīvā (2019. gads)

Nord Stream 2 AG, kas ir Šveicē dibināts *Gazprom* meitasuzņēmums, 2019. gada 12. aprīlī iesniedza vēstuli Komisijai, lūdzot skaidrojumu par atkāpes režīma piemērošanu, kas paredzēts 2019. gada 17. aprīļa Direktīvā (ES) 2019/692, ar ko groza Gāzes direktīvu 2009/73/EK ("Gāzes direktīvas grozījumu direktīva")[1]. Vēstulē *Nord Stream 2* norādīja Komisijai arī uz iespējamu EHN pārkāpumu un lūdza ES mēģināt panākt izlīgumu saskaņā ar EHN 26. panta 1. punktu. Saskaņā ar Finansiālās atbildības regulas 4. pantu Eiropas Parlaments un Padome tika informēti par šīm norisēm 2019. gada 13. maijā.

Nord Stream 2 AG apgalvoja, ka tam ir piešķiramas tiesības uz grozītajā Gāzes direktīvā paredzēto atkāpi no noteikumiem par nošķiršanu, trešo personu piekļuvi un tarifu regulēšanu, kas ir piemērojami saskaņā ar Gāzes direktīvu, jo šāda atkāpe ļautu minētajam uzņēmumam atgūt veiktos ieguldījumus un tādējādi tiktu ievērota tā tiesiskā paļāvība. Uzņēmums apgalvoja, ka tad, ja tam netiks piešķirtas tiesības uz atkāpi, kas paredzēta Gāzes direktīvas grozījumu direktīvā, un ja netiks veikti citi pasākumi, lai uzņēmums būtu līdzvērtīgā pozīcijā, to varēs pielīdzināt EHN, jo īpaši EHN 10. un 13. pantā, noteikto ES saistību pārkāpumam. *Nord Stream 2 AG* arī apgalvoja, ka saskaņā ar EHN tas ir atzīstams par līgumslēdzējas puses ieguldītāju, jo ir uzņēmums, kura galvenā mītne un liela daļa uzņēmējdarbības atrodas Cūgā, Šveicē.

Komisijas un *Nord Stream 2 AG* apspriešanās notika 2019. gada 25. jūnijā. Eiropas Komisija nepauda nostāju par to, vai uzskata, ka *Nord Stream 2* ir pamats celt prasību saskaņā ar EHN, kamēr ieguldītājs nav iesniedzis konkrētus pierādījumus par tā uzņēmējdarbību Šveicē. Tā arī informēja ieguldītāju, ka uzskata Gāzes direktīvas grozījumu direktīvu par nediskriminējošu un atbilstošu EHN noteiktajām ES starptautiskajām saistībām. Atbildot uz jautājumu, vai *Nord Stream 2* varētu tikt piešķirtas tiesības uz atkāpi, Komisija atgādināja Gāzes direktīvas grozījumu direktīvas noteikumus, proti, ka attiecīgās dalībvalstu iestādes lems par atkāpju piešķiršanu, pamatojoties uz valsts noteikumiem, ar kuriem transponē direktīvu, un uz individuāliem pieteikumiem.

Starp Komisiju un *Nord Stream 2* 2019. gada 8. jūlijā, 26. jūlijā un 6. augustā notika papildu rakstiska saziņa. *Nord Stream 2* 2019. gada 25. jūlijā iesniedza Vispārējā tiesā pieteikumu par Gāzes direktīvas grozījumu direktīvas atcelšanu (lieta T-526/19). Vispārējā tiesa ar 2020. gada 20. maija rīkojumu noraidīja prasību kā nepieņemamu[2]. Izskatījusi apelācijas sūdzību, Tiesa daļēji atcēla Vispārējās tiesas rīkojumu un *Nord Stream 2 AG* celto prasību atcelt tiesību aktu atzina par pieņemamu attiecībā uz konkrētiem Gāzes direktīvas grozījumu

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/692 (2019. gada 17. aprīlis), ar ko groza Direktīvu 2009/73/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu (OV L 117, 3.5.2019., 1. lpp.).

[2] Vispārējās tiesas (astotā palāta) 2020. gada 20. maija rīkojums, *Nord Stream 2 AG* / Eiropas Parlaments un Eiropas Savienības Padome, lieta T-526/19, ECLI:EU:T:2020:210.

direktīvas noteikumiem[3]. Tiesa nodeva lietu atpakaļ Vispārējai tiesai, lai tā izskatāmajā prasībā atcelt tiesību aktu (lieta T-526/19 RENV) pieņemtu lēmumu pēc būtības.

Nord Stream 2 2019. gada 26. septembrī iesniedza paziņojumu par šķīrējtiesas procesu pret Savienību saskaņā ar EHN 26. panta 2. punkta c) apakšpunktu un 26. panta 4. punkta b) apakšpunktu. Saskaņā ar Finansiālās atbildības regulas 4. pantu Komisija 2019. gada 1. oktobrī informēja Eiropas Parlamentu un Padomi.

Paziņojumā par šķīrējtiesas procesu *Nord Stream 2 AG* apgalvo, ka ar Gāzes direktīvas grozījumu direktīvu un ES rīcību sakarā ar Gāzes direktīvas grozījumu direktīvu tika pārkāptas EHN, jo īpaši EHN 10. panta 1. un 7. punktā un 13. pantā, noteiktās ES saistības.

ES pieteikumu par *Nord Stream 2 AG* izvirzītā šķīrējtiesneša noraidīšanu apstiprināja 2019. gada 9. decembrī. Pēc rakstveida saziņas par jurisdikcijas jautājumiem un lietas būtību 2020. un 2021. gadā tiesvedību apturēja 2022. gada martā pēc tam, kad pret *Nord Stream 2 AG* noteica starptautiskas sankcijas un uzņēmums Šveicē sāka kompromisa vienošanās procedūru (Šveices tiesību aktos paredzēts maksātnespējas procedūras veids). ES 2022. gada 3. oktobrī paziņoja, ka nav pamata šķīrējtiesas procesa apturēšanai uz vēl ilgāku laiku un ka konkrētais process šķīrējtiesai būtu jāizbeidz. Šķīrējtiesa 2022. gada 13. oktobrī sarīkoja ar lietas dalībniekiem sanāksmi procesuālu jautājumu apspriešanai videokonferences veidā. *Nord Stream 2 AG* informēja šķīrējtiesu, ka kompromisa vienošanās procedūrā pagaidu moratorija vajadzībām ieceltais administrators ļaus turpināt šķīrējtiesas procesu, ja šim nolūkam nepieciešamo finansējumu nodrošinās kāda trešā persona. Atbildot uz to, ES paziņoja, ka *Nord Stream 2 AG* nav pierādījis, ka pastāv pamatota iespēja atsākt šķīrējtiesas procesu un ka uzņēmuma sniegtā papildu informācija nedod pamatu vēl pagarināt laikposmu, uz kādu šķīrējtiesas process ir apturēts. ES arī iesniedza pieprasījumu noteikt nodrošinājumu tiesāšanās izdevumu segšanai. *Nord Stream 2* 2022. gada 24. novembra vēstulē informēja šķīrējtiesu, ka uzņēmumam ir nodrošināts finansējums šķīrējtiesas procesa turpināšanai, un lūdza šķīrējtiesu atsākt apturēto procesu. ES pret to iebilda un atkārtoti lūdza šķīrējtiesu izdot rīkojumu vai nu par šķīrējtiesas procesa izbeigšanu, vai arī par to, ka šķīrējtiesas process tiks atsākts tikai tad, ja *Nord Stream 2* pienācīgā veidā un apmērā iemaksās nodrošinājumu tiesāšanās izdevumu segšanai. Šķīrējtiesa ar 2023. gada 14. jūlija rīkojumu noraidīja pieteikumu par šķīrējtiesas procesa izbeigšanu, bet apmierināja ES pieteikumu par nodrošinājuma noteikšanu tiesāšanās izdevumu segšanai. Pēc tam šķīrējtiesa izdeva rīkojumu par to, ka *Nord Stream 2* ir jāiemaksā Pastāvīgajai šķīrējtiesai (*PCA*) naudas līdzekļi, kas kalpos par nodrošinājumu ES juridiskās pārstāvības izmaksu segšanai. Vajadzīgais nodrošinājums tiesāšanās izdevumu segšanai tikai pienācīgi iemaksāts. Tālāk sekos turpmāka apmaiņa ar rakstveida iesniegumiem un mutvārdu sēde, kas, visticamāk, notiks 2025. gada sākumā.

Ar minēto šķīrējtiesas procesu saistītie dokumenti ir pieejami Pastāvīgās šķīrējtiesas (*PCA*) tīmekļa vietnē[4].

---

[3] Tiesas (virspalāta) 2022. gada 12. jūlija spriedums, *Nord Stream 2 AG* / Eiropas Parlaments un Eiropas Savienības Padome, lieta C-348/20 P, ECLI:EU:C:2022:548.

[4] https://pca-cpa.org/en/cases/239/.

c. Apvienotās Karalistes ieguldītāju prasījumi AS “PNB Banka” vārdā pret Eiropas Centrālās bankas noteiktajām regulatīvajām prasībām (2019. gads)

Komisija 2019. gada 2. maijā saskaņā ar EHN 26. panta 1. punktu saņēma vēstuli, ko Latvijas bankas AS “PNB Banka” vārdā bija nosūtījuši Krievijas ieguldītāji (kuriem ir Apvienotās Karalistes valstspiederība) saistībā ar konkrētiem Eiropas Centrālās bankas (ECB) lēmumiem, ar kuriem bankai tika piemērotas regulatīvās prasības un kuri it kā esot ietekmējuši viņu ieguldījumus vējparkā *Winergy* Latvijā.

Konkrētāk, ieguldītāji apgalvo, ka ECB 2019. gada 17. maija lēmuma projekts, ar ko tika noteikti termiņi, kuros AS “PNB Banka” jāatrisina jautājums par iesaistīšanos *Winergy* un jānodrošina atbilstība noteiktiem kapitāla pietiekamības sliekšņiem, bija cēlonis, kura dēļ bankas licence tika atsaukta un ieguldījumi vējparkā *Winergy* zaudēti. Ieguldītāji apgalvo, ka ar savu rīcību Savienība un arī Latvija apdraud vējparkā *Winergy* ieguldīto līdzekļu nākotni un šo ieguldījumu drošību, pārkāpjot EHN III daļā noteiktās ES saistības.

Eiropas Parlaments un Padome tika informēti par šiem apgalvojumiem 2019. gada 24. maijā.

Komisija 2019. gada 28. jūnijā nosūtīja ieguldītājiem vēstuli, kurā pauda viedokli, ka ieguldītājiem nav pamata ierosināt procesu pret ES saskaņā ar EHN, jo ieguldītāji ir ES valstspiederīgie, un ieteica atsaukt prasījumus. Ieguldītāji neturpināja uzturēt prasījumus pret ES.

d. Polijas ieguldītāju prasījumi par lignīta ieguves darbībām Turovas raktuvēs Polijā (2022. gads)

Komisija 2022. gada 17. janvārī saņēma vēstuli, ko tai saskaņā ar EHN 26. panta 1. punktu bija nosūtījuši Polijas ieguldītāji *PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.* un *PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.* (kopā “*PGE*”) saistībā ar ieguldījumiem lignīta ieguves darbībās Turovas raktuvēs Polijā. Vēstulē, ar kuru ES paziņoja par iespējamu EHN pārkāpumu, bija ietverts arī pieprasījums panākt izlīgumu starp ES un *PGE* saskaņā ar EHN 26. panta 1. punktu. Konkrētāk, *PGE* atsaucās uz Eiropas Savienības Tiesas (EST) rīkojumiem lietā C-121/21[5], ar kuriem tika uzdots izbeigt lignīta [Tiesas rīkojumos — brūnogļu] ieguvi Turovas raktuvēs.

Komisija 2022. gada 8. martā nosūtīja ieguldītājiem vēstuli, kurā pauda viedokli, ka ieguldītājiem nav pamata ierosināt procesu pret ES saskaņā ar EHN, jo ieguldītāji ir ES valstspiederīgie, un ieteica atsaukt prasījumus. Ieguldītāji neturpināja uzturēt prasījumus pret ES.

e. *SCE Solar Don Benito APS* prasījumi (2022. gads)

Komisija 2022. gada 18. novembrī saņēma vēstuli no Dānijas ieguldītāja *SCE Solar Don Benito APS* saskaņā ar EHN 26. panta 1. punktu. Ieguldītājs darbojas saules enerģijas tirgū un bija viens no prasītājiem šķīrējtiesas procesā saskaņā ar EHN, proti, lietā *Green Power K/S* un *SCE Solar Don Benito APS* / Spānijas Karaliste (*SCC* lieta Nr. V2016/135). Minētajā

[5] Lieta C-121/21, Čehijas Republika / Polija (*Mine de Turów*). Minēto lietu izslēdza no reģistra ar Tiesas priekšsēdētāja 2022. gada 4. februāra rīkojumu.

šķīrējtiesas procesā Komisija piedalījās kā *amicus curiae*, un tas noslēdzās ar nolēmumu noraidīt prasījumus, jo tie neietilpst šķīrējtiesas jurisdikcijā. Konkrētāk, šķīrējtiesa uzskatīja, ka uz šķīrējtiesā iesniegto strīdu attiecas EST spriedumi *Achmea* un *Komstroy* lietā un ka Spānijas piedāvājums izskatīt lietu šķīrējtiesā saskaņā ar EHN nav piemērojams gadījumos, kad abas strīdā iesaistītās puses ir no ES. Ieguldītājs 2022. gada 18. novembra vēstulē, atsaucoties uz EST spriedumiem un Komisijas iejaukšanos iepriekšējā šķīrējtiesas procesā, apgalvoja, ka ES ir pārkāpusi EHN, liedzot tam faktiski aizstāvēt savas likumīgās tiesības šķīrējtiesā.

Komisija 2023. gada 27. janvārī nosūtīja ieguldītājam vēstuli, kurā pauda viedokli, ka ieguldītājam nav pamata ierosināt procesu pret ES saskaņā ar EHN, jo ieguldītājs ir ES valstspiederīgais, un ieteica atsaukt prasījumus. Ieguldītājs neturpināja uzturēt prasījumus pret ES.

f. *Klesch Group Holdings Limited* u. c. prasījumi saistībā ar Padomes Regulu (ES) 2022/1854 (2023. gads)

Komisija 2023. gada 2. oktobrī ar Ieguldījumu strīdu izšķiršanas starptautiskā centra (*ICSID*) starpniecību saņēma pieprasījumu par šķīrējtiesas procesa sākšanu pret ES saskaņā ar EHN strīdā ar *Klesch Group Holdings Limited* u. c. ("*Klesch Group*"). *Klesch Group* ir uzņēmumu grupa, kas darbojas enerģētikas nozarē un ir reģistrēta Džērsijā. Pirms pieprasījuma par šķīrējtiesas procesa sākšanu tā jau bija iesniegusi paziņojumu par strīdu un pieprasījumu sākt apspriešanos. Strīds attiecas uz ieguldījumiem naftas pārstrādes rūpnīcās Dānijā un Vācijā, un *Klesch Group* apstrīd Padomes Regulā (ES) 2022/1854[6] paredzēto pagaidu solidaritātes iemaksu. Padomes regulā ir noteikta obligāta pagaidu solidaritātes iemaksa par naftas, dabasgāzes, ogļu un rafinēšanas sektora uzņēmumu virspeļņu, ko aprēķina, par pamatu ņemot ar nodokli apliekamo peļņu fiskālajā gadā, kurš sākās 2022. gadā un/vai 2023. gadā, proti, to uzņēmuma peļņas daļu, kas pārsniedz vidējās ar nodokli apliekamās gada peļņas pieaugumu par 20 % laikposmā no 2018. līdz 2021. gadam. Komisija 2023. gada 20. oktobrī informēja Eiropas Parlamentu un Padomi par strīdu saskaņā ar Finansiālās atbildības regulu.

Dānija un Vācija no *Klesch Group* saņēma līdzīgus pieprasījumus par šķīrējtiesas procesa sākšanu attiecībā uz to pieņemtajiem valsts tiesību aktiem par pagaidu solidaritātes iemaksas īstenošanu. Komisija uztur ciešus kontaktus ar Dāniju un Vāciju kopīgas aizstāvības koordinēšanai. Konkrētāk, Finansiālās atbildības regulas 9. panta 1. punkta b) apakšpunkta nozīmē Dānija un Vācija ir apstiprinājušas, ka tām nav nodoma rīkoties kā atbildētājām lietās, ko pret tām ir ierosinājusi *Klesch Group*. Tāpēc šajās lietās atbildētāja ir ES (Finansiālās atbildības regulas 9. panta 1. punkta pēdējais teikums).

4. Pārredzamība ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršanas procesos pret Savienību

Eiropas Komisija ir apņēmusies nodrošināt augstāko pārredzamības līmeni ieguldītāja un valsts strīdu izšķiršanas procesos, kas ir ierosināti pret Savienību. Pēdējos gados Komisija ir radikāli reformējusi Savienības pieeju ieguldījumu strīdu izšķiršanai, izmantojot vairākas iniciatīvas. Tās ietver pārredzamības noteikumu apspriešanu, pēc kuras 2013. gadā tika pieņemti *UNCITRAL* pārredzamības noteikumi, un šo noteikumu iekļaušanu ieguldījumu tiesu

[6] Padomes Regula (ES) 2022/1854 (2022. gada 6. oktobris) par ārkārtas intervenci augsto enerģijas cenu problēmas risināšanai (OV L 261I, 7.10.2022., 1.–21. lpp.).

sistēmu noteikumos, kas noteikti ES divpusējos nolīgumos ar Kanādu, Singapūru, Vjetnamu, Čīli un Meksiku.

Savienība ir arī iesaistījusies sarunās par Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju par pārredzamību ieguldījumu līgumā paredzētā šķīrējtiesas procesā starp ieguldītāju un valsti ("Maurīcijas konvencija", Ņujorka, 2014. gads), kas ir ANO konvencija, kura paredz piemērot *UNCITRAL* pārredzamības noteikumus vairāk nekā 3000 jau noslēgtiem divpusējiem ieguldījumu līgumiem. Komisija plānoja izmantot Maurīcijas konvenciju, lai panāktu *UNCITRAL* pārredzamības noteikumu piemērošanu attiecībā uz EHN, un 2015. gada janvārī iesniedza priekšlikumu Padomes lēmumam, ar ko pilnvaro parakstīt Maurīcijas konvenciju ES vārdā. Padome 2024. gada 25. jūnijā pieņēma lēmumu par Maurīcijas konvencijas parakstīšanu, un ES tagad to oficiāli parakstīs. ES ratificēs Maurīcijas konvenciju pēc apstiprināšanas Eiropas Parlamentā. Tiklīdz ES būs parakstījusi un noslēgusi Maurīcijas konvenciju, dalībvalstis varēs sākt ratifikāciju valsts līmenī.

Tikmēr Komisija ir uzņēmusies iniciatīvu nodrošināt augstāko iespējamo pārredzamības līmeni attiecībā uz tiem ieguldītāju prasījumiem, par kuriem tā līdz šim ir informēta. Tā ir publicējusi *TRADE* ĢD tīmekļa vietnē jaunāko informāciju, ar ko apmainījušies ieguldītāji un Komisija (https://ec.europa.eu/trade/policy/accessing-markets/dispute-settlement/investment-disputes/). Ja ieguldītāji nolems iesniegt prasījumus šķīrējtiesā, Komisija plāno piemērot pārredzamības standartus arī pēc tam, tāpēc centīsies panākt vienošanos ar ieguldītājiem par iesniegto dokumentu publicēšanu un organizēs atklātas tiesas sēdes.

***